

НАСТАВНО-УМЕТНИЧКО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФАКУЛТЕТА МУЗИЧКЕ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ
СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ
УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА МР ВЛАДИМИРА ГЛИГОРИЋА
ПОД НАЗИВОМ: „КЛАВИРСКА МУЗИКА И ДРУГЕ УМЕТНОСТИ –
***ТУМАЧЕЊЕ ЛИКОВНИХ И ЛИТЕРАРНИХ САДРЖАЈА ЈЕЗИКОМ МУЗИКЕ*“**

Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта, у саставу Александар Сердар – редовни професор, Дејан Синадиновић – редовни професор, Невена Поповић – редовни професор, Бранко Пенчић – редовни професор и Никола Рацков – редовни професор у пензији, проучили су писани део кандидатовог уметничког пројекта под називом „Клавирска музика и друге уметности – *тумачење ликовних и литерарних садржаја језиком музике*“ и на основу заједничког увида у садржај текста уметничког пројекта Владимира Глигорића и јавне презентације у форми реситала, подносе наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности у Београду и Сенату Универзитета уметности у Београду следећи

ИЗВЕШТАЈ

БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Владимир Глигорић рођен је 1979. године у Београду где је завршио основно и средње музичко образовање у музичкој школи „Мокрањац“ у класи проф. Тијане Димитријевић. Дипломирао је на ФМУ у Београду у класи проф. Јокут Михаиловић, кратко се усавршавао на Конзерваторијуму у Женеви и наставио усавршавање на ФМУ у Београду у класи проф. Александра Сердара, у чијој класи је и магистрирао 2008. године. Током школовања био је активан учесник мајсторских курсева професора и пијаниста Дмитрија Башкирова, Корделије Хофер-Тојч, Павела Нерсесјана и Дејвида

Ебота. Био је стипендиста Фондације за развој научног и уметничког подмлатка при САНУ.

У току школовања, Владимир Глигорић је учествовао са успехом на многим домаћим и иностраним такмичењима. Поменимо неке резултате; финалиста је такмичења „Boesendorfer & Schimell“ у Финиксу – Аризона (САД)2011.г. на ком је добио и награду за најбоље извођење виртуозног комада, добитник је треће награде на такмичењу „Емил Гиљелс“ у Одеси (Украјина), 2009. године, био је финалиста такмичења „Музичка омладина“ у Београду, 2009. године. Поред ових признања, поменимо и награду УМУС-а за најбољег младог уметника у 2009. години и награду специјализованог музичког часописа „Музика класика“ за најбољег младог извођача у 2011. години.

Владимир Глигорић редовно наступа не само као солиста, већ и као камерни музичар. Поред солистичких реситала и концерата са оркестром, Владимир Глигорић најчешће наступа са певачима, али и са челестима, виолинистима, виолистима, нешто ређе и са камерним ансамблима. Ангажован је и на припремању ораторијумских и оперских дела, а често је преузимао улогу оркестра приликом концертних извођења, (Пучинијеви „Боеми“, Моцартова „Чаробна фрула“, „На уранку“ Биничког, Хазонова „Брачна агенција“ , Перголезијев „Stabat mater“...). Поред наведених активности, Глигорић је активан и на пољу откривања и извођења музике савремених аутора, како иностраних, (Лигети „Musica ricercata“, Губајдулина „Музичке играчке“ – премијерно извео у Србији, Јосиповић „Јубилус“), тако и домаћих аутора, (премијера Трајковићевих „Три комада за клавир оп. 19“), а помаже у том погледу и студентима композиције изводећи и снимајући њихова дела.

Сарађивао је са оркестром Camerata Serbica и диригентом Биљаном Радовановић, БГО Душан Сковран и диригентом Александром Вокером (Alexander Walker), у неколико наврата са симфонијским оркестром РТС и диригентима Бојаном Суђићем и Владимиром Крањчевићем, а у финалу такмичења „Емил Гиљелс“ и са филхармонијом Одесе и диригентом Хобарт Ерлом (Hobart Earl). Са симфонијским оркестром РТС и студентима дириговања ФМУ је неколико пута наступао као солиста изводећи прве ставове клавирских концерата у оквиру редовних испита катедре за дириговање. На фестивалу „Балкан форум“ је наступио 2000. године са Разградском филхармонијом

под управом диригента Драгомира Ненова. Сарађивао је са диригентима Младеном Јагуштом, Александром Марковићем, Станком Јовановићем и Весном Шоуц на неколико пројеката као корепетитор.

Учествовао је на следећим фестивалима класичне музике: Бијенале сувремене гласбе – Загреб, Мермер и Звуци – Аранђеловац, Октох – Крагујевац, Трибина композитора – Београд, КоМА – Београд, Балкан форум – Разград, (Бугарска), Чело фест – Београд, Хварско лето – Хвар. Извођења Владимира Глигорића у континуитету емитује телевизијски програм РТС-дигитал.

Ангажован је као виши уметнички сарадник на катедри за соло певање на ФМУ у Београду.

**ПИСАНИ РАД И ЈАВНА УМЕТНИЧКА ПРЕЗЕНТАЦИЈА КАО ДЕЛОВИ
ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА
(анализа и осврт)**

У свом докторском уметничком пројекту Владимир Глигорић се бави сложеном темом у којој поставља питање односа између уметности. Њихов узајамни утицај и однос су наизглед очигледни, но могу поседовати загонетност коју је често тешко објаснити. Управо аспект међусобних односа у оквиру уметности као и теоријско доказивање хипотезе, чине суштину и изазов за овај докторски уметнички пројекат. Ова тема је интересантна и значајна јер је међусобни утицај музике и других уметности феномен који је врло заступљен, а самим тим битан за проучавање. Као такав може донети резултате корисне не само музичким извођачима, већ и музиколозима, студентима музике, стручњацима из других уметничких области, као и љубитељима уметности, пре свега музичке, с обзиром да је она у тексту највише заступљена.

Писани рад докторског уметничког пројекта Владимира Глигорића подељен је на четири дела. Сваки од ових делова је подељен на кратка поглавља. У првом делу, назива *Музика и друге уметности*, Глигорић пише о утицају музике на друге уметности, доказујући компарацијом неколико примера да музика не утиче у истој мери на стваралаштво у другим уметничким областима, као што друге уметничке

области утичу на музичко стваралаштво, а као разлог наводи апстрактност музике. Глигорић наводи неколико примера из књижевности, (Милан Кундера *Жак и његов господар*, Салман Ружди *Сатански стихови*), сликарства (Густав Климт *Бетовенов фриз*), и филма, (Џонатан Дим *Филаделфија*, Ингмар Бергман *Јесења соната*), и објашњава начине утицаја музике на књижевно стваралаштво као и на друге уметности. Он закључује да друге уметности преузимају музичку форму, (књижевност), општи утисак који музика оставља на слушаоца, који уметник, махом сликар преноси на платно, или инспирише сцену у филму, (не филм у целости), креирајући одређену драматску сцену.

Други део текста, назива *Литерарно стваралаштво и музика*, је сегмент текста у ком Глигорић наводи бројна дела из клавирске литературе која су инспирисана литерарним делима и објашњава њихове везе. Велики број наведених дела употпуњен је информацијама о карактеристикама епохе и стила тог доба, одломцима из литерарних дела, углавном поезије, као и кратким анализама појединих наведених музичких дела у спрези са литерарним текстом. Готском роману дат је простор због важности нео готског стила који доминира у епохи 19. века, као и роману *Фауст* Ј. В. Гетеа, који је остварио велики утицај на стварање бројних музичких дела, поготово дела Франца Листа. Глигорић примећује присуство националне свести и у композиторовом одабиру литературе те примећује да се Шопен одлучује за Мицкијевича, Шуман за Шилера, Дебиси за Верлена, Прокофјев за Баљмонта као узор/инспирацију за сопствено дело. У даљем тексту, Глигорић експлоративно-дескриптивном методом анализира и објашњава начин на који је поетски текст пренешен у језик музике у сонати-фантазији и три комада Франца Листа инспирисаних поезијом Дантеа Алигијерија и Франћеска Петрарке и једној свити Мориса Равела на текст Алојзијуса Бертрана. Ово поглавље, које је уобличено текстом о музици Прокофјева и Шимановског, завршава сегментом о још увек незграпним покушајима уметничке музике у Србији и утицајима литературе на исту.

Трећи део текста, *Ликовно стваралаштво и музика*, логично, наставља даље сабирање позамашног броја клавирских композиција на која су утицала нека друга уметничка, немумичка дела. Овог пута уз, поново, кратке анализе појединих клавирских дела, аутор

употпуњује текст репродукцијама слика у малом формату. И у овом поглављу предњаче примери из 19. века, поготово из стваралаштва Франца Листа, а поред његових, ту су и значајна остварења Рахмаџинова, Гранадоса, Дебисија и Пуленка. Усамљени пример утицаја ликовног стваралаштва на клавирско стваралаштво српских композитора аутор је пронашао у збирци *Камеје* Милоја Милојевића.

У последњем делу текста, четвртом делу, назива *Анализе композиција завршног реситала*, Глигорић подробно анализира композиције које је извео на свом завршном реситалу 2. јуна 2014. г. у сали Факултета музичке уметности у Београду. Овај реситал чиниле су следеће клавирске композиције:

Фредерик Шопен: Балада бр. 3

Сергеј Прокофјев: Ромео и Јулија (избор):

-Јулија као девојка

-Отац Лоренцо

-Монтекији и Капулети

-Меркуцио

Франц Лист: Мислилац из циклуса *Године ходочашћа: Италија*

Франц Лист: Мефисто валцер

Модест Мусоргски: Слике са изложбе

У последњем делу свог писаног рада Глигорић детаљно приступа анализи феномена којим се бави његов уметнички пројекат и то на одабраним делима за свој докторски реситал; анализира и објашњава начине и могућности кроз изражајна средства музике, (мелодија, хармонија, ритам, динамика, тонске боје, тоналитет, полифонија, акцентуација, темпо, регистар, итд.), којим су композитори клавирских дела претварали импресију о ликовном и литерарном делу у музичко дело.

Као коначан резултат свог истраживања и као доказивање постављене хипотезе, Глигорић закључује да постоје снажни утицаји међу уметничким категоријама, као и разноврсни видови транспоновања уметничког садржаја из медијума у медијум, наводећи одговарајуће начине. Глигорић даље објашњава да се музика, лепе уметности и књижевност разликују по начину изражавања, али се сједињују у једној тачки— све су језик. Глигорић констатује да се оне могу *преводити* из једног језика у други, односно

из једног медијума у други, допуњујући се, надмашујући једна другу, али ниједна од поменутих уметничких дисциплина не може да *препише* оно што узима из садржаја друге уметничке дисциплине, иначе би се радило о обичној имитацији.

На јавној уметничкој презентацији која је одржана 2. јуна 2014. године у сали ФМУ у Београду, Владимир Глигорић се одабраним програмом приказао кроз захтевне композиције из пијанистичког репертоара, различите по форми и стилу. Композиције са овог реситала, (наведене раније у тексту), део су стандардног репертоара пијаниста и Глигорић их је донео са лакоћом и у једном даху у тој 75-о минутној презентацији.

ОЦЕНА ОСТВАРЕНИХ РЕЗУЛТАТА И КРИТИЧКИ ОСВРТ РЕФЕРЕНАТА

Комисија сматра да је писани рад Владимира Глигорића оправдао наслов и тему, те да је кандидат успео да феномен међусобног утицаја уметности на стваралаштво докаже и прикаже на начин који је, са научне тачке гледишта, логичан и разумљив. Писани рад Владимира Глигорића у целости је веома занимљив за читање и то због обимности и разносврности уметничког материјала о ком пише, као и темпа којим повезује један материјал са наредним. Овај начин писања даје целом раду свежину и држи пажњу читаоцу што јесте још једна врлина аутора, која се односи на његов начин писања. Ово је посебно значајно због онога што Глигорић наводи у закључку, а односи се на едукацију и популаризацију класичне уметности код шире публике. Говорећи о новим сазнањима и новим тумачењима која је Глигорић навео као могуће резултате свог истраживања констатујемо да је Глигорић пишући о одабраним клавирским композицијама посматрао иста под другачијим светлом него што је уобичајено. Он их везује за уметнички садржај из неке друге уметничке дисциплине те се оне не представљају искључиво као музичка дела. Са неких дела отклања погрешну фаму као што је Листов *Мефисто валцер*, који је, како Глигорић доказује, инспирисан делом *Фауст. Поема* Николауса Ленауа, иако је устаљено погрешно уверење да је инспирисан чувеном Гетеовом трагедијом. Једно од интересантнијих тумачења које је Глигорић понудио јесте и његово објашњење логике редоследа *слика* у композицији *Слике с изложбе* Модеста Мусоргског. Глигорић, како видимо из ових неколико наведених примера, успева да понуди нова решења и сугерише другачије могућности интерпретације, као и да отклони извесне дилеме. Свеукупан утисак о писаном раду

Владимира Глигорића је да је у питању значајно научно штиво са елементима музиколошког истраживања, које својом свежином и занимљивошћу плени и надахњује читаоца.

Као што је већ поменуто у претходном сегменту текста, јавна презентација Владимира Глигорића се састојала од врло захтевних композиција и у музичком и у техничком смислу. Први део презентације/реситала је можда могао бити другачије конципиран, односно редослед композиција је могао бити другачији, (комисија сматра да композиције Шопена и Листа није требало одвајати музиком Прокофјева из стилских разлога), али то није умањило уметничку вредност интерпретације Глигорића. Такође, кандидат је могао да уврсти и једно дело композитора импресионизма о којима је писао у раду, чиме би презентација била потпунија. Шопенова Балада изведена са потребном елеганцијом и разноврсношћу тонске палете, уз сугестију још слободнијег рубата, Прокофјев је донешен са јасном музичком карактеризацијом ликова из Шекспирове трагедије, и јасном одликом Прокофјевљевог пијанистичког стила, интерпретација Листове композиције *Мислилац* је убедљиво дочарала Микеланђелову статуу Лоренца II де Медичија, док је *Мефисто валцер*, композицију изразитог виртуозитета и техничких захтева Глигорић бравурозно интерпретирао, показавши сву мајсторију свог пијанизма. *Слике с изложбе* биле су сугестивно одсвиране, са јасном карактеризацијом сваке слике и широким дијапазаном тонских боја и звучних димензија, што је поготово примећено у последњој слици *Велика кијевска капија*, која ово дело и цео реситал заокружује са монументалним звуком и на величанствен начин. Став комисије је да је реситал Владимира Глигорића био на високом уметничком нивоу, што је и очекивано од њега с обзиром на његове досадашње уметничке резултате како у земљи тако и у иностранству.

ЗАКЉУЧАК

Одабиром теме за коју се одлучио кандидат Владимир Глигорић и начином њене обраде, Глигорић се приказује као уметник широког знања, способан за аналитички приступ делима која интерпретира, стицање нових сазнања и искустава, као и усавршавање своје уметничке личности. Укупан утисак о писаном раду и јавној уметничкој презентацији Владимира Глигорића је позитиван и комисија са великим задовољством препоручује заказивање датума одбране докторског уметничког пројекта

ПОД НАЗИВОМ: „**КЛАВИРСКА МУЗИКА И ДРУГЕ УМЕТНОСТИ – ТУМАЧЕЊЕ
ЛИКОВНИХ И ЛИТЕРАРНИХ САДРЖАЈА ЈЕЗИКОМ МУЗИКЕ**“.

Комисија:

Александар Сердар – редовни професор,

Дејан Синадиновић – редовни професор,

Невена Поповић – редовни професор,

Бранко Пенчић – редовни професор

Никола Рацков – редовни професор у пензији,